

MEER EFFECTIEVE BREINEN IN JE LES?

Fons test vijf werkvormen voor 'retrieval practice' uit

Hoe help je je leerlingen om de leerstof dieper en duurzamer te verwerken? Het toverwoord: herhaling. Met 'retrieval practice' versterk je op een eenvoudige manier het leren. Deze duiding en vijf werkvormen zijn jouw laaghangend fruit: pluk!

Josfien Demey

Over de auteur

JOSFIEN DEMEY

geeft Nederlands in de 1A-stroom (Lyceum Ieper). Op haar onderwijsblog 'Mijnspronguur.be' deelt ze lesideeën, inspirerend leesvoer, toffe tools, mislukte lessen, fantastische lessen, nieuwe inzichten ... met al wie wil meedenken en groeien. Zo vliegt haar klasdeur wagenwijd open!

WAT IS 'RETRIEVAL PRACTICE'?

Het is een manier om leerstof in je langetermijngeheugen te krijgen, om het leren dus te versterken. Hoe werkt het? Door regelmatig actief informatie uit ons geheugen op te diepen, onthouden we die stof langer.

IS VEEL HERHALING GEEN TIJDVERLIES?

Nee, je boekt leerwinst. En 'retrieval' inbouwen in je les kost je bovendien weinig tijd. Start je lessen regelmatig met een korte quiz, pittige vraag, speelse opdracht ... Als je leerlingen maar leerstof ophalen uit hun geheugen: boeken dicht en brein op volle toeren.

VIJF EENVOUDIGE WERKVORMEN VOOR ACTIEVE HERHALINGS-MOMENTEN

1. DE GRAAF-IN-JE-GEHEUGENBINGO

Daag je leerlingen uit om leerstof zo ver mogelijk terug op te halen. Maak een rooster (retrieval grid) met vragen uit allerlei leerstofonderdelen (interleaving). Voorzie de vragen van een kleurcode of patroon (ideaal voor zwart-witkopieën): een patroon voor vragen over de laatste les, een ander voor leerstof van afgelopen week, nog een voor stof van twee weken geleden en een laatste over leerstof eerder in het trimester of schooljaar. Of het werkt? "Mevrouw, ik wist het antwoord op die vraag door die vragenroosters."

2. LIJD JIJ GEZICHTS-VERLIES?

Met een voorraad post-its in je boekentas tover je makkelijk actieve werkvormen op elke lessenaar. Stevige opwarmer is een 'woordenschatchallenge'. Leerlingen werken per drie waarbij twee van hen het tegen elkaar opnemen, de derde is jury. Die laatste schrijft op een 20-tal post-its moeilijke woorden uit vorige lessen op en oordeelt of de omschrijving van elke speler correct is. Doel van deze uitdaging? Zo weinig mogelijk post-its op je hoofd. Om dit te winnen moet je de betekenis van moeilijke woorden uit je geheugen ophalen. Wie lijdt geen gezichtsverlies? Leuk én ook een tikkeltje lastig: de perfecte leersaus.

3. DE OPEN VRAAG

Ik geef les in de eerste graad A-stroom. Mijn leerlingen zijn nog niet zo vertrouwd met open vragen. Zeker in het tweede jaar probeer ik hen daarin te trainen. Soms start ik de les met een pittige open vraag. Zoals: op welke manieren komen nieuwe woorden in onze taal? Dit is de ideale werkvorm om wisbordjes te gebruiken. Laat leerlingen eerst alleen en daarna per twee de vraag beantwoorden. Daarna gaan alle bordjes de lucht in. Welk duo gaf het beste antwoord? Waarom? Gaf jij ook voorbeeldwoorden? **Leerlingen steken veel op over de leerstof én over de criteria waaraan een goed antwoord moet voldoen.**

4. STOELVERBAND

Kleef onder elke stoel een post-it met een begrip erop. Start de les verrassend met: kijk onder je stoel. Doel? **De leerlingen moeten zo snel mogelijk een verband zien tussen alle begrippen.** Wie hoort bij wie? Waarom? En wie legt het uit? Ik vind dit een zalige werkvorm omdat mijn leerlingen bij deze echt overleggen over de leerstof. Je hoort hun hersenen bijna kraken.

5. IN ÉÉN OOGOPSLAG

Niet alleen in woorden, maar ook in beelden kan je leerstof laten ophalen. Een verhaal gelezen? Een mythe besproken? Een schematisch overzicht? **Laat je leerlingen tekenen met oog voor zoveel mogelijk details.** Of laat ze iets uitbeelden in een tableau vivant. En een postkaart tekenen met verworven inzichten voor het thuisfront?

Meer lezen over effectieve leerstrategieën?

Onlangs verscheen het boek 'Wijze lessen' van o.a. Tim Surma. Op wijzelessen.nu is het boek gratis te downloaden. Je vindt er ook ondersteunend beeld- en videomateriaal over hoe leraren aan de slag gaan met de beschreven instructieprincipes.

